

BESLUT

2015-04-27

Dnr: 14/02746

SAKEN

Hästmannen – sista striden, SVT2, 2014-09-25, dokumentär om en man med hästar; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

PROGRAMMET

Dokumentären *Hästmannen – sista striden* var en förkortad version av en långfilm som tidigare visats på bio och en uppföljare till dokumentärfilmen *Hästmannen* från år 2006. Den aktuella dokumentären handlade om en man som benämndes hästmannen (A) och påannonserades enligt följande.

Kommer ni ihåg bonden A, en skäggig ensling som fick djurförbud och blev rikskänd som *Hästmannen* 2006? Sen dess har han kämpat mot myndigheterna för att få behålla sina hästar.

A brukade jorden med häst och plog. Till sin hjälp hade han en kvinna som beskrevs som nära vän. Därefter visades en svart ruta med vit text där det stod följande.

Hästmannen riskerar djurförbud
Åtgärden utfärdas av länsstyrelsen
Förbud meddelas efter 3 förelägganden

I en radiointervju med djurskyddshandläggare B från länsstyrelsen sades följande.

(Reporter) – Men du, att de inte har varit utomhus till exempel, du kan inte ha sett fel där eller uppfattat fel? (B) – Nej, det tror jag faktiskt inte, att det finns den möjligheten. Jag har ju varit där åtminstone en gång varje stallsäsong de tre senaste åren.
(Reporter) – Men du, många menar att han lever som man gjorde i det gamla bondesamhället för hundra år sedan. (B) – Han lever ju på ett gammalmodigt sätt

naturligtvis och det är ingenting vi kan ha synpunkter på. Men att säga att han gör någon form av kulturgärning det tror jag är att dra det lite för långt.

A intervjuades på ett möte om sitt sätt att leva. Därefter visades en svart ruta med vit text där det stod följande.

Länsstyrelsen har avböjt intervjuer
och medverkan i filmen

Medan bilder visades på B och A sa B följande.

(B) – Jag har varit djurskyddshandläggare på länsstyrelsen sedan 2009 och innan dess har jag även varit djurskyddsinspektör i Nässjö kommun. Så jag har haft hand om Hästmannen under ganska många år. Han har fått flera förelägganden och brutit mot väsentliga punkter från tidigare förelägganden. Skulle det vara så att man bedömer att de inte är tillräckligt mycket värda så kan det faktiskt bli så att de avlivas helt enkelt.

Därefter visades när A bland annat tog in hö, när han besökte länsstyrelsen för att lämna över ett överklagande, fick besök av sitt juridiska ombud och blev intervjuad av schweizisk tv. I en återblick redogjordes det för framgångarna med den förra filmen *Hästmannen*. Bilder på tidningsklipp visades där det bland annat framgick att A blivit anmäld för vanvård av djur men också att det fanns en Facebookgrupp som bildats som stöd för honom. Vännerna C och D besökte A och under samtalet sades följande.

(A) – Sista gången (ohörbart) utan att stallet blev godkänt till och med (ohörbart) tror jag. (C) – Men allt är väl godkänt i ditt stall nu? (A) – Ja, det är godkänt. (C) – Du har ju bara eltråd här uppe. (A) – Ja, A, hon tror att det har viss betydelse om det är något vittne och i synnerhet när det var en som filmade, en fotograf, trodde hon bidrog till det goda resultatet. (C) – Ja, det tror jag med. (D) – Men det är ju vintertid du måste fixa till. (A) – Ja, ut och in egentligen. (D) – Ja. (C) – Du var ju rädd för att ta ut dem för att det skulle bli snöras, ja. (A) – Ja, (ohörbart).

Vännerna diskuterade länsstyrelsens djurskyddsförbud och de anmälningar som hade riktats mot A:s djurhållning. Bilder visades då A bland annat brukade jorden och behandlade hästarnas ben med medel mot kvalster och klåda. A läste tidningen och det visades en artikel där det gick att läsa att hans överklagan hade avslagits av förvaltningsrätten och att han nu riskerade djurförbud. A träffade sitt juridiska ombud. Därefter visades en svart ruta med vit text där det stod följande.

I väntan på att länsstyrelsen
fattar beslut om djurförbud
inspekterar djurskyddshandläggaren
och följer upp tidigare förelägganden

(B) – Föreläggandet, det handlar om att hästarna dagligen ska hållas ute i rast- eller beteshage. Spiltorna ska förses med strö som ger god liggkomfort. De ska vara rena och torra och hästarna ska vara rena. (B, textat) – Mona blir längre fram än de andra. (A, textat) – Det är vinkeln. Det är så på nötkreatur och tjurar. Det är olika vinklar på klövarna.

(B, textat) – Ska de ut på bete i kväll igen? (A, textat) – Det kan bli ett arbetspass först. (B, textat) – Men de är inte inne på natten. Har du kört alla tre i samma spann? Spiltorna ska ha en bädd av strö. Det har de nu. Liggytorna är torra och rena. Hästarna ser också rena och fina ut. Hur har det funkat med fotvården? Det börjar bli dags. [...] (B, textat) – Har du tyckt att det varit fortsatt bra med deras ben? (A, textat) – Jag använde det jag fick utskrivet. Det gick inte åt. När det började klia började jag behandla igen. Frågan är om det inte är bra. (B, textat) – Du har fått göra en ny behandling. Du vet vad som är problemet. Du ska sköta dem lika bra på vintern. (A, textat) – Ja, det verkar som det är så. (B) – Och är hästarna kvar här i vinter så kommer du att få ett nytt besök för att se att det fungerar. Men det blir ett nytt ärende. (A) – Jaha. Då tackar jag. Då blir det ett avslut. Då kommer det räkning då. (B) – Det kommer en rapport och det kommer en avslutande faktura också. (A) – Jaha, just det. (B) – Jag hoppas att det inte för sent. (A) – Hoppas det, ja. (B) – Okej. Hej då.

A tvättade sig utanför stallet. Därefter visades en svart ruta med vit text där det stod följande.

Hästmannen meddelas om djurförbud
Tidsfrist en månad innan det träder i kraft

Med anledning av djurförbudet intervjuades A av Jönköpingsnytt, Sveriges Television (SVT) och Sveriges Radio (SR). I intervjuerna sades följande.

(Reporter, SVT) – Nu har länsstyrelsen gett dig djurförbud. Vad tänker du om det? (A, textat) – Hästarna har varit hela mitt liv. Sen skär de bort det. Livet blir hemskt meningslöst. (Reporter, SVT, textat) – Det blir tomt utan dem? (A, textat) – Jag drar krokiga likhetstecken mellan det och min död. Det är inte rimliga proportioner. De skulle sätta ut namnen så att man vet vilka beslutet beror på. (Reporter, SVT, textat) – Meddelanden om att motståndet har upphört är falska. (A, textat) – Så lärde jag i det militära. Det var bra. (Reporter, SR) – Men om vi tittar på vad länsstyrelsen skriver här i sitt beslut. Det är ju ändå ganska allvarliga punkter. (A) – Ja, det är mycket. (Reporter, SR) – Hur kommer det sig att det skiljer så mycket? Att du har en bild och att de ser så allvarligt på det? (A) – Till en stor del beror det på (ohörbart), på inspektören. När jag är ensam då är det ju så gräsligt klanderligt och stora fel. Men sedan har det ju hänt en gång att jag hade en kamrat här, då var det betydligt bättre. Så det är ju misstänkt att jag blir så orättvist bedömd när jag råkar vara ensam. (Reporter, SR) – Okej.

A deltog i ett lokalt evenemang där det bland annat gick att åka långfärdsskidor på konstsnö. Han gick också runt och samlade in namnunderskrifter för att få djurförbudet upphävt. Några från allmänheten engagerade sig och ville att A skulle få behålla sina hästar. Bland annat ordnades ett möte hemma hos A där besökarna fick en möjlighet att hälsa på honom och titta på hästarna. A satt i sitt kök och talade för sig själv. Han sa bland annat följande.

(A) – Djurförbud och inte få vistas i närheten av djuren. Vad ska de göra (ohörbart)? Och den stora dagen är för tillfället över. Jag har ju egentligen näringsförbud och jag får inte gå närmare djur än fyra meter. Hov- och klövbärande djur. Jag får passa upp så att jag inte kommer för nära älg eller rådjur förstår ni.

Hämtningen av hästarna närmade sig och A blev intervjuad av SVT igen. Han förklarade för reportern vad det skulle innebära för honom att bli av med hästarna. Vid midnatt hämtades hästarna av en vän till A. En svart ruta med vit text visades där det stod följande.

Djurförbudet överklagas i förvaltningsrätten.
Hästmannen vill ogiltigförklara de förelägganden
som djurskyddshandläggaren utfärdat.

Naturbilder visades samtidigt som en ljudupptagning från rättegångsförhandlingarna kunde höras. Där sades bland annat följande.

(Juridiskt ombud) – Att inte få gå fyra meter i närheten av en häst över huvud taget – det är effekten av det här beslutet. Kan dessa anmärkningar som det råder sådant tvivel om ligga som grund för ett sådant allvarligt beslut som länsstyrelsens? (B) – Det är ju så att eftersom hästarna inte hade varit ute så såg han inte (ohörbart) att hästen blev skadad. Det är ju ingenting vi kan anklaga honom för. (Juridiskt ombud) – Var är bevisningen för det? (B) – Den dagen han... (Juridiskt ombud) – Nej, eftersom det låter så allvarligt på dig, att det är fråga om sådan misskötsel, varför tog ni inte ut en veterinär och konstaterade felen? (B) – Jag skulle ta ut en veterinär på plats men jag lät honom göra det själv. Jag var... (Juridiskt ombud) – De skulle gå ut i hagen? (B) – Det är ingen fara att gå ut i hagen. Vi... (Juridiskt ombud) – Hur halta är de då? (B) – Vi... (Juridiskt ombud) Tack, inga fler frågor.

Vidare sades följande.

(Juridiskt ombud) – Jag får ju intrycket när jag läser de här rapporterna och jag hör länsstyrelsens företrädare, i första hand B, att du struntar i att göra någonting åt hästarna. Är det så? (A) – Hade hästarna levt nu om jag har struntat i det i så många år? (Juridiskt ombud) – Det är många som, bara för att rätten ska få en chans att förstå hur du resonerar, man anmäler och anmäler dig och försvårar för dig i ditt arbete, men du gör ingenting tillbaka? (A) – Ja, det står ju skrivet i (ohörbart): Öga för öga, tand för tand, hand för hand och fot för fot. Men jag säger (ohörbart): gott med gott och (ohörbart) ont med gott, ty det är goda gärningar som lägger glödande kol på din oväns huvud. (Juridiskt ombud) – Och därför har du aldrig gått till något motangrepp? (A) – Jag har lärt så. (Juridiskt ombud) – Du lever efter det? (A) – Ja. (Juridiskt ombud) – Tack, det räcker.

Rättegången avslutades och vinterbilder visades från A:s gård. Tillbakablickar visades då han fortfarande hade sina hästar. En svart ruta med vit text visades där det stod följande.

Domslut: Djurförbudet fastställs

När våren kom besökte A vännen som hjälpt honom att frakta bort hästarna. De samtalade om bland annat följande.

[...] Det komiska är ju att jag har ju fler hästar (A) – Ja. (Vännen) – Men det är bara dina de vart intresserade av (A) – Jag delar det (ohörbart). (Vännen) – De brydde sig inte om min andra (A) – Då är vi inte lika inför lagen. Varken djuren eller (ohörbart). (Vännen) – Nej.

Han berättade för vännen att han snart skulle behöva hästarna för att kunna bruka jorden. Träden blommade och A syntes ensam arbeta på gården. I ett samtal med sig själv sa A följande.

Nu har B blivit glömsk. Hon har aldrig sagt att jag inte får gå närmare än fyra meter. Jag undrar om hon glömmer att hon ställt ut ett djurförbud? Jag kanske kan börja igen?

A samtalade med C. I samtalet sades följande.

(C) – Hon har inte hört av sig något, damen? (A) – B? (C) – Ja. (A) – Nej, hon var här 5 mars sista gången. (C) – Sedan har hon inte varit här? (A) – Nej. (C) – Ja, tänk som jag har babblat med henne i telefon. (A) – Ja. (C) – Och det där med fyra meters-regeln, det står ju inte B för heller riktigt när man pratar med henne nu. (A) – Nej, det gör hon inte. Och första gången då sade hon: "Det går inte att A åker till samma ort där de kör med hästarna." (C) – Står det i lagen att man inte får det? (A) – Jag har ju fått uppfattningen att B skriver lagen. (C) – Men står det i lagen om fyra metersregel? (A) – Ja, i den som B har skrivit. (C) – Ja, men över huvud taget i svenska lagen? (A) – Nej, andra påstår att det inte står i någon lag.

A fick hjälp att slå gräset. Han besökte en djurägare som meddelade att en av hans hästar troligen var i Skåne. A cyklade runt och spanade efter de två andra hästarna. I Skåne träffade han en hästägare som köpt Mona, och han fick också träffa hästen. Tillbaka på sin gård bakade A bland annat bröd. A fick besök av sitt juridiska ombud som meddelade att Högsta förvaltningsdomstolen inte tog upp hans resningsansökan. En svart ruta med vit text visades där det bland annat stod följande.

Linda och Sally slaktades av sin nye ägare
Mona dog av borreli kort efter A:s besök

ANMÄLNINGARNA

Djurskyddshandläggarna vid Länsstyrelsen i Jönköping län, däribland B, och Länsstyrelsen i Jönköping anser att dokumentären strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. B anser även att dokumentären innebar ett intrång i hennes privatliv. Djurskyddshandläggarna och Länsstyrelsen i Jönköping anför i huvudsak följande.

Anmälan från djurskyddshandläggarna

I den aktuella filmen har man systematiskt undanhållit uppgifter som är till nackdel för B, men som skulle kunna förklara för tittarna varför beslutet om att meddela honom djurförbud togs. Man har också valt att ge en enda person skulden, djurskyddshandläggare B, trots att man har vetat om, eller borde ha tagit reda på, hur det förhåller sig. Förutom att man undanhållit fakta så var exempelvis följande saker helt osanna.

Hela filmen igenom nämndes att det är B som har gett A djurförbud. Detta stämmer inte, det vet också filmmakarna som hade tillgång till alla dokument. Ärendet handlades av en länsjurist och beslutades av dåvarande chefsjuristen. Deltagande hade också varit en länsveterinär samt avdelningschefen för Landsbygdsavdelningen. B i egenskap av djurskyddsinspektör hade gjort

kontroller hos A. Rapporter och foton från kontroller var en del av underlaget i djurförbudsärenden, liksom till exempel veterinärintyg, yttranden med mera men det är inte djurskyddsinspektörer som avgör om någon ska få djurförbud.

I filmen uppgavs att B skulle ha bestämt att A inte fick gå närmare en häst än fyra meter. Någon fyrametersregel står dock inte angivet någonstans och någon sådan regel har heller aldrig funnits eller uttalats. A besökte länsstyrelsen något år efter att han fick djurförbud, åtföljd av filmaren, för att fråga om han fick hälsa på en bekant som hade hästar. Informationsansvarige berättade då återigen för honom att det inte fanns någon fyrametersregel, och att han gärna fick klappa hästar om han ville. Detta nämndes inget om i filmen, utan denna regel fick tvärtom en stor roll. Om filmmakarna tyckte att det var dokumentärt att visa att A själv trodde att den fanns, så borde de i så fall tydligt ha låtit det framgå att det inte stämde.

Länsstyrelsen begärde efter en kontroll utförd av B våren 2009 att två hästar skulle veterinärundersökas, då båda haltade och den ena dessutom hade klåda på benen som orsakade sår och hudförändringar. Veterinären informerades dock inte om hudproblemen, så han undersökte bara om hästarna haltade. Hästen med hudproblemen, Sally, haltade då inte längre. Den andra hästen, Linda, hade en stickskada djupt in i bogen som veterinären bedömde var minst flera veckor gammal, en som A inte hade sett alternativt hade struntat i. B fick bekräftat av veterinären att A och hans medhjälpare hade undanhållit uppgiften att han skulle titta efter hudproblem på Sallys ben. Detta beskrivs i filmen som att hon skulle ha anklagat dem för att inte ha visat Sally alls för veterinären. Man väljer också nogsamt att inget berätta om Lindas skada, som A missat eller struntat i så länge. Denna skada är ändå en av de allvarligare händelser som legat till grund för djurförbudsbeslutet. När länsstyrelsen begärde en förnyad veterinärundersökning av Sallys hudproblem så bekräftade veterinären den misstänkta diagnosen, fotskabb, och ordinerade behandling. Detta framgick inte av filmen, trots att man visade hur A sedan behandlade hästen med medlet som veterinären skrivit ut.

A fick möjlighet att själv avyttra sina hästar inom en viss tid, vilket han också gjorde. Länsstyrelsen lade sig inte i vem som tog över dem. Några månader därefter fick länsstyrelsen en anmälan som visade sig röra A:s före detta hästar. Den person som nu hade hand om hästarna intervjuades i filmen. Man har klippt in när han säger att A:s hästar och hans andra hästar gick i samma hage, men att länsstyrelsen bara intresserade sig för de förstnämnda. Detta är en ren lögn. När länsstyrelsen kontrollerade A:s före detta hästar efter anmälan befann de sig ensamma i en hage på hans ålderige fars gård några kilometer från där han själv bor och hade sina andra djur. Länsstyrelsen hade då redan ett pågående ärende rörande hans nötkreatur. Några dagar efter kontrollen av A:s före detta hästar gjorde länsstyrelsen en kontroll av hans övriga djurhållning, då det uppdagades brister både när det gäller hans nötkreatur, andra hästar och hund.

Ytterligare tre uppföljande kontroller gjordes därefter på grund av bristerna. Det kan inte tolkas på annat sätt än att hans osanna uttalande användes av filmmakarna i avsikt att försöka bevisa att B skulle bedriva någon sorts häxjakt på A och hans hästar.

I intervjuer i filmen angavs att när A var ensam med B så hade hon mer att anmärka på än när det fanns någon annan där. Det antydde helt enkelt att hon inte skulle våga säga till honom inför vittnen eller att hon skulle hitta på brister som han inte kunde bemöta när han var ensam. Sanningen är att när A hade vänner hos sig som hjälpte honom med hästarna, så sköttes de också mycket bättre och därför fanns det inte så många brister vid dessa tillfällen. Detta är bara några exempel. Detta visar på att filmmakarna, trots att de kallar sitt alster dokumentär, inte har haft för avsikt att göra en riktig skildring. Filmen var starkt vinklad och rent osanna påståenden framfördes. Filmakarna har inte bara skildrat händelser, utan har också varit starkt pådrivande och skapat händelser att filma. Filmen framstår som en ren partsinlaga, där inget som skulle kunna vara till A:s nackdel framfördes. Filmen verkade ha som syfte att misskreditera länsstyrelsen i allmänhet och B i synnerhet.

I filmen meddelade en text att länsstyrelsen hade avböjt att medverka. Det stämmer såtillvida att B blev tillfrågad för några år sedan om hon ville låta sig intervjuas, vilket hon alltså avböjde. Länsstyrelsen har inte getts möjlighet att kommentera eller bemöta den färdiga filmen.

Anmälan från Länsstyrelsen i Jönköping

Programmet gav en starkt missvisande bild av länsstyrelsens myndighetsutövning, dels genom att väsentliga uppgifter utelämnats, dels genom att ge en felaktig bild av länsstyrelsens handläggning och beslutsfattande. Det sätt på vilket djurskyddshandläggaren B framställdes i programmet kan vidare, enligt länsstyrelsens uppfattning, liknas vid förtal. Programmet skildrade händelser och intervjuer som filmats under en längre period, men som sedan klippts ihop så att den bild som förmedlades blev fragmentarisk, delvis osammanhängande och mycket starkt vinklad. Detta gjorde det i princip omöjligt för tittarna att bilda sig en uppfattning om hur länsstyrelsens handläggning av ärendet samt de efterföljande besluten och domarna hänger samman.

Programmet gav en felaktig bild av att en enskild djurskyddshandläggare var den som var ansvarig för och ha fattat beslut om att A inte längre fick ha hand om bland annat hästar. Länsstyrelsens djurskyddshandläggare utför djurskyddskontroller och är föredragande i ärenden om åtgärder som en djurhållare måste vidta för att säkerställa att en god djurskötsel och djuromsorg uppnås enligt gällande lagstiftning. Beslutande i dessa ärenden är inte en enskild djurskyddshandläggare utan avdelningschefen för landsbygdsavdelningen. När länsstyrelsen prövar ärenden om djurförbud deltar endast i undantagsfall en djurskyddshandläggare i handläggningen. I dessa ärenden nyttjas i stället länsstyrelsens

juridiska och veterinärmedicinska kompetenser i form av länsjurister och länsveterinärer. Beslutet om A:s djurförbud har handlagts av en länsjurist och beslutats av chefsjuristen. I handläggningen har även en länsveterinär och chefen för landsbygdsavdelningen deltagit. I den ursprungliga biofilmen fanns sekvenser där företrädare för länsstyrelsen medverkade vilket bidrog till att ge en mer nyanserad bild av länsstyrelsens handläggning. Dessa har klippts bort i tv-versionen.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att dokumentären överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt bestämmelsen om respekt för privatlivet och anför i huvudsak följande.

Yttrande angående anmälan från djurskyddshandläggarna

Dokumentärfilmerna om A är konstnärliga dokumentärer och bör bedömas som sådana. De var producerade av fria filmare med SVT som en av dess samproducerer. Inför den aktuella filmen hade upphovsmannen besökt A vid ett flertal tillfällen under år 2009 och år 2010, såväl vinter- som sommartid och samlat på sig sammanlagt 300 timmars material. Den konstnärliga dokumentärfilmen är ofta subjektiv till sin karaktär i och med att den berättar en historia från en tydligt personlig infallsvinkel. Filmerna om A följer honom nära i hans vardag och skildrade världen utifrån hans utgångspunkt. Detta är tydligt för publiken. Filmen innehöll dokumentära scener ut A:s liv utan kommentarer och intervjufrågor. Under den period som skildrades präglades hans liv av diskussionerna kring djurförbudet och detta fick därför en stor plats i filmen. För att göra förloppet tydligare för publiken försågs filmen också med ett antal skyltar med sakupplysningar. Av dessa skyltar framgick mycket tydligt att det var länsstyrelsen som hade utfärdat djurförbudet.

Förklaringen till att B:s namn nämns flera gånger i filmen är att hon som djurskyddshandläggare vid länsstyrelsen var den representant som A mötte flera gånger per år när hon gjort djurskyddskontroller. För A var därmed hennes namn synonymt med länsstyrelsen och i förhållande till honom var hon en representant för myndighetsmakten. B har också vid flera tillfällen låtit sig intervjuas i media om A:s fall.

SVT har kommenterat enskilda punkter i djurskyddshandläggarnas anmälan och anför följande.

”Hela filmen igenom nämns att det är B som har gett A djurförbud.” SVT har inte kunnat finna detta påstående i filmen. Informationen i skyltform talar mycket tydligt om att det är länsstyrelsen som utfärdar djurförbud.

”I filmen uppgavs att B skulle ha bestämt att A inte fick gå närmare en häst än fyra meter. Någon fyrametersregel står dock inte angivet någonstans och någon sådan regel har heller aldrig funnits eller uttalats.” Det var A själv och hans vänner som talade och skojade om den så kallade fyrametersregeln i filmen. Det framgår i filmen att B har förnekat att hon någonsin har talat om en fyrametersregel.

Anmälarna anser att filmen gav en felaktig beskrivning av en veterinärbesiktning av två hästar år 2009. Det är oklart exakt vad i filmen som anmälarna syftar på. Tjugotre minuter in i filmen säger A i ett samtal med sin kamrat att ”De menar att jag har lett undan hästen så att veterinären inte såg den”. Detta är alltså ett uttalande från en medverkande för vilken kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre. Av filmen framgick för övrigt tydligt att hästarna ibland led av klåda och att A följde djurskyddshandläggarens rekommendationer om behandling. Att ardennerhästar får skabb på grund av kraftig hårväxt kring hovarna är inte ovanligt. Det har inte angivits som grund för djurförbudet. Anmälarna talar också om att ett djupt sticksår på hästen Linda ”nogsamt” undanhållits i filmen trots att denna skada ändå ska ha varit ”en av de allvarligaste händelser som låg till grund för djurförbudet”. SVT kan dock inte finna att den skadan nämns i bakgrunden till det beslut om djurförbud som Länsstyrelsen utfärdade 1 september 2010.

Anmälarna anser att den vän till A som tog hand om hans hästar ljög när han sa att den handläggare som besökte honom ignorerade hans hästar och bara tittade på A:s hästar. I filmen sa vännen i ett samtal med A: ”Jag har ju flera hästar men det är bara dina de är intresserade av.” Detta är hans upplevelse och ett uttalande av en tillfällig medverkande för vilken saklighetskraven kan ställas lägre.

”Intervjuer i filmen anger att när A var ensam med B så hade hon mer att anmärka på än när det fanns någon där. [...] Sanningen var att när A hade vänner hos sig som hjälpte honom med hästarna så sköttes de mycket bättre och därför fanns det inte så många brister vid dessa tillfällen.” Som framgår ovan gjordes inga regelrätta intervjuer i filmen. Däremot dokumenterades samtal mellan A och andra personer. Det stämmer att A och flera av hans vänner upplevde att det var på det sättet. Detta motsägs inte av anmälarna bortsett från att de gör en annan tolkning av situationen. Filmarna har talat med samtliga personer som brukade hjälpa A med hästarna. Ingen av dem har ansett att det rådde sådana missförhållanden i stallet, som B och länsstyrelsen hävdar. Sedan den första filmen visades har tusentals personer kommit oanmälda på besök och ingen har funnit anledning att slå larm om några missförhållanden i stallet.

Yttrande angående anmälan från Länsstyrelsen i Jönköping

Utöver vad som framgår i ovanstående kommentarer vill SVT understryka att huvudfokus i filmen inte låg på att skildra den formella beslutsgången i myndighetsärendet, utan på att följa A under den period när han riskerade att

förlora sina hästar. Det framgår av handlingen i filmen att djurförbudet utfärdades av länsstyrelsen och slutligen fastställts i Högsta förvaltningsdomstolen. B kommer till tals i filmen genom utdrag från radiointervjuer och förhandlingarna i förvaltningsrätten. Det fanns också med en scen från ett av hennes kontrollbesök hos A, ett sällsynt tillfälle där hon uttalade sig inför filmarnas kamera (dock inte i en intervju, utan i ett samtal med A).

Opartiskhet

Som framgår ovan måste filmens karaktär anses vara tydlig för publiken, särskilt med tanke på den enorma uppmärksamhet och uppskattning som den förra dokumentärfilmen om A fick. Det är en nära skildring av A:s liv under de år när han hotades av och sedan fick förbud att behålla sina hästar. Det framgick tydligt i filmen att det var länsstyrelsen som fattat beslutet om djurförbudet, inte den enskilda handläggaren. Att B har avböjt att låta sig intervjuas bekräftas i anmälan. Dock fanns hennes version med i filmen i form av ett utdrag från en radiointervju och ljud från rättegången i förvaltningsrätten.

När det gäller länsstyrelsens möjlighet att uttala sig hade en av filmens upphovsmän i samband med inspelningen ett längre samtal med ansvarig jurist på länsstyrelsen. Denne erbjöds att svara på frågor i filmen, men avböjde. Detta skedde i juni 2011. Länsstyrelsen skriver i sin anmälan att det i den ursprungliga biofilmen fanns sekvenser där ”företrädare för länsstyrelsen medverkar och bidrar till att ge en mer nyanserad bild av länsstyrelsens handläggning. Dessa har klippts bort i tv-versionen.” Det stämmer att det i den 40 minuter längre bioversionen fanns en mycket kort sekvens, där [namn] uttalade sig (arkivmaterial från SVT:s nyhetsprogram). Han sa då: ”Det har visat sig att A inte har förmått att sköta hästarna på ett sätt som är acceptabelt från djurskyddssynpunkt.” Att detta är länsstyrelsens ståndpunkt framgick klart i den aktuella filmen, även om detta mycket korta uttalande inte fanns med. Länsstyrelsen kommer i den aktuella filmen ändå till tals genom de återgivna uttalandena av djurskyddshandläggaren B, vars rapporter legat till grund för det djurförbud som länsstyrelsen utfärdat. Länsstyrelsen fick ytterligare ett tillfälle att kommentera när bioversionen av filmen var klar och skulle ha premiär i februari 2014. Filmens producent informerade då i ett e-brev chefen för länsstyrelsens informationsavdelning om detta och erbjöd sig att publicera eventuella synpunkter på filmen. Brevet besvarades aldrig. Om länsstyrelsen då hade antagit erbjudandet, tagit del av den färdiga biofilmen och kommit med den kritik som man nu lämnar i sin anmälan hade filmarna kunnat ta hänsyn till dessa i utformningen av tv-versionen. Nu bedömde upphovsmännen, på goda grunder, att länsstyrelsen inte hade några synpunkter. Det framgick tydligt i en skylt i filmen att företrädarna för länsstyrelsen hade avböjt att uttala sig för filmarna.

Respekt för privatlivet

B är djurskyddshandläggare och har som sådan en officiell myndighetsställning i förhållande till djurägarna. Det framgår av filmen att A ser henne som en

maktfaktor. Det sägs inte i filmen att B har fattat det formella beslutet om djurförbud. Däremot är det ett faktum att det är hon som under en lång följd av år har utfört djurskyddskontroller hos A och därmed varit föredragande i ärenden om åtgärder som en djurhållare måste vidta för att säkerställa att en god djurskötsel och djuromsorg uppnås enligt gällande lagstiftning. Det är också B:s rapporter som legat till grund för länsstyrelsens beslut om djurförbud. B har dessutom vid ett flertal tillfällen uttalat sig i medierna om det aktuella fallet. Filmen berörde enbart B:s yrkesutövning, inte hennes privatliv. Mot bakgrund av detta kan SVT inte finna att det har skett något intrång i B:s privatliv.

KOMMENTARER TILL SVT:S YTTRANDE

Med anledning av SVT:s yttrande anför djurskyddshandläggarna och Länsstyrelsen i Jönköping bland annat följande.

Kommentar från djurskyddshandläggarna

Från år 2002 till och med år 2008 var B djurskyddsinspektör i Nässjö kommun, och det var som kommunal inspektör som hon gjorde tillsyn hos A. Sedan ansvaret för djurskyddet övergått till länsstyrelserna från och med år 2009 har hon gjort tre kontroller år 2009 samt två kontroller år 2010. Kontakterna mellan A och B har alltså varat under en mycket längre period under den kommunala tiden än under länsstyrelsetiden. Under handläggningen av djurförbudsärendet år 2010 hade hon ingen som helst kontakt med A, de varken möttes eller talades vid på telefon. Däremot skjutsades A till länsstyrelsen flera gånger av filmmakarna för att de skulle kunna filma A:s möten med myndigheten. De träffade inte B någon gång vid dessa tillfällen, utan det var andra personer på länsstyrelsen som tog emot dem. Att därför påstå att B skulle vara synonym med länsstyrelsen för A är nog att underskatta hans förstånd. I stället var det filmmakarna som ville ha en personlig motståndare i sin film. SVT menar att det fanns skyltar i filmen med sakupplysningar och där det tydligt framgick att det var länsstyrelsen som hade utfärdat djurförbudsbeslutet. Men eftersom det bara var B som i filmen representerade länsstyrelsen så fick ändå tittarna uppfattningen att det var hon som var ensamt ansvarig.

SVT skriver i sitt yttrande ”Det har inte angivits som grund för djurförbudet” angående Sallys skabb och ”SVT kan dock inte finna att den skadan nämns i bakgrunden till det beslut om djurförbud som länsstyrelsen utfärdade den 1 september 2010” angående Lindas stickskada. Det verkar inte som om SVT då har läst och förstått djurförbudsbeslutet. I beslutet framgår att länsstyrelsen gjorde en kontroll efter anmälan hos A den 21 april 2009. Då konstaterades att två av hästarna, Linda och Sally, var halta och att en av dem, Sally, hade allvarliga hudproblem på benen. I ett föreläggande daterat den 29 april 2009 förelades A bland annat att tillkalla veterinär, samt att behandling sker enligt veterinärens instruktion. Veterinär kallades ut, men han upplystes inte om Sallys hudproblem, så han tittade bara på om hästarna haltade. Vid kontroll den 17 juni 2009 kunde

därför konstateras att Sallys hudproblem kvarstod, varför A den 30 juni 2009 återigen förelades att tillkalla veterinär. Två av dessa beslut har alltså varit ovan nämnda förelägganden att tillkalla veterinär för Sallys och Lindas problem. Det är inte hästarnas skador och åkommor i sig som A lastas för, utan att han inte på eget initiativ har tillkallat veterinär.

Bemötande

Inför biofilmens premiär skickade producenten ett e-brev till länsstyrelsen och erbjöd att publicera eventuella synpunkter på filmen. Länsstyrelsen svarade inte, och med detta ansåg filmmakarna att länsstyrelsen inte hade några synpunkter. I själva verket var det så att länsstyrelsen ansåg att den andra filmen aldrig borde ha gjorts. Detta framförde i alla fall B vid sitt samtal med SVT redan vid det tillfälle flera år tidigare där hon avböjde att medverka. En andra film skulle inte kunna tillföra något, eftersom djurförbudet inte hade ändrats av högre instanser.

Respekt för privatlivet

Det är riktigt att filmen skildrade hennes yrkesutövning, men som tidigare hävdats så har skildringen varit vinklad och inte sanningsenlig. Osanna påståenden från medverkanden har använts i syfte att misstänkliggöra henne inte bara i hennes yrkesroll utan också som person, vilket har påverkat henne privat. B anklagades mer eller mindre öppet i filmen för att bedriva någon slags häxjakt på A och hans hästar. Under vintern 2011, några månader efter att A meddelades djurförbud, inkom en anonym okynnesanmälan rörande B:s egen djurhållning.

Kommentar från Länsstyrelsen i Jönköping

Länsstyrelsen konstaterar att frågan om länsstyrelsens myndighetsutövning är central i programmet. Den bild som programmet gav av ärendet var kraftigt vinklad och ofullständig. Programmets klippning, urvalet av scener, och lösryckta uttalanden utanför den kontext i vilken de gjordes skapade ett tydligt vinklat budskap samt ställningstagande. När viktiga fakta och omständigheter samtidigt utelämnades blir det omöjligt för tittaren att bilda sig en uppfattning av om beslutet vilade på sakliga grunder eller inte. Framställningen har brustit i att ta sikte på vad som är relevant och väsentligt. Länsstyrelsen delar inte heller SVT:s uppfattning om att det var tydligt för publiken att det inte var en enskild handläggare som fattat beslut i frågan. Formellt sett skulle även ett sådant beslut kunna utgöra länsstyrelsens beslut. Programmets upplysningsskyltar gav därmed ingen information om det bakomliggande arbetet och att flera personer - dock inte B - varit involverade i beslutsfattandet. Det skulle i de flesta fall inte ha något större informationsvärde för tittarna men just i detta fall, då en enskild handläggare så tydligt exponeras och sammankopplas med beslutet om djurförbud, hade det mycket stor betydelse. Sammantaget gav programmet intrycket av att länsstyrelsens djurskyddshandläggare B mer på grund av sina personliga åsikter än av hänsyn till djurskyddslagens regelverk försökte framtvunga ett djurförbud för A.

TILLÄGGSYTTRANDE FRÅN SVT

SVT har i ett tilläggsyrkande anfört bland annat följande.

Den aktuella filmen var en omarbetad och förkortad version av långfilmen. B bekräftar i sin kommentar att länsstyrelsen inte har velat kommentera innehållet i filmen och avslöjar också motivet: ”I själva verket var det så att länsstyrelsen ansåg att den andra filmen aldrig borde ha gjorts, och detta framförde i alla fall B vid sitt samtal med SVT redan vid det tillfälle flera år tidigare där hon avböjde att medverka.” SVT vill erinra om nämndens praxis att parts vägran att medverka inte ska kunna stoppa sändning. Det framgick tydligt i filmen att länsstyrelsen avböjt medverkan. Som framgått tidigare är filmen producerad av fria filmare. Detta är tydligt för publiken.

KOMMENTARER TILL SVT:S TILLÄGGSYTTRANDE

Med anledning av SVT:s tilläggsyttrande anför djurskyddshandläggarna bland annat följande.

Eftersom länsstyrelsen hade avböjt att medverka i filmen framförde länsstyrelsen inte heller några synpunkter efter att ha fått producentens e-brev inför bio-versionens premiär i februari 2014. Som tidigare framgått är oftast en viktig del av bakgrunden till ett djurförbud de kontroller som djurskyddsinspektörer gör, så också i A:s fall. Det är också det normala förfarandet att varje inspektör svarar på mediernas frågor om sina respektive ärenden. Det är därför inget särskilt uppdrag som länsstyrelsen har gett B just när det gäller A. Det är också normalt att de inspektörer som gjort kontroller medverkar vid muntliga förhandlingar, så det är inget konstigt att A var närvarande vid den muntliga förhandling som filmmakarna skriver om. I det här fallet var B dessutom kallad som vittne av A:s ombud.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (15 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Det ingår inte i granskningsnämndens uppgifter att pröva omständigheterna kring tillkomsten av ett program eller inslag. Djurskyddshandläggarnas kritik om att filmarna på ett aktivt sätt skulle ha påverkat handlingen i dokumentären lämnas därför utan åtgärd av nämnden. Det ingår inte heller i nämndens uppdrag att pröva frågor om förtal.

Delar av djurskyddshandläggarnas kritik är riktad mot argument och påståenden som SVT fört fram i sina yttranden. Nämndens bedömning begränsas till de förhållanden som skildrades i programmet och de uppgifter som lämnades där.

Opartiskhet och saklighet

Nämnden anser att det aktuella programmets utgångspunkt var att följa A under den period när han riskerade att förlora sina hästar samt skildra hans personliga upplevelser av detta. Nämnden anser inte att denna utgångspunkt i sig medför att programmet strider mot kravet på opartiskhet. Vidare konstaterar nämnden att B medverkade vid flera tillfällen i programmet och gav sin syn genom bland annat utdrag från radiointervjuer, förhandlingarna i förvaltningsrätten och i samband med ett av hennes kontrollbesök hos A. Ämnet behandlades därmed inte heller ensidigt i strid med opartiskhetskravet. Mot bakgrund av uppgifterna i ärendet anser nämnden att Länsstyrelsen i Jönköping getts möjlighet att bemöta den framförda kritiken. Nämnden konstaterar också att det framkom i programmet att länsstyrelsen avböjt medverkan. Nämnden anser mot den bakgrunden att programmet inte strider mot kravet på opartiskhet.

Anmälarna har fört fram kritik mot hur skälen för länsstyrelsens beslut om djurförbud presenterades och mot framställningen av B som den person som hos länsstyrelsen beslutar om djurförbud. Nämnden anser att programmet visserligen hade vunnit i tydlighet med en mer ingående skildring av skälen för djurförbudet men att avsaknaden av en sådan ingående skildring inte medför att programmet strider mot opartiskhetskravet. Vidare anser nämnden att det

framgick i programmet att djurförbudet utfärdades av länsstyrelsen och vilken roll B hade. Nämnden anser mot denna bakgrund att programmet inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet i den delen.

Nämnden konstaterar vidare att de av djurskyddshandläggarna kritiserade uttalandena gjordes av tillfälligt medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än för företrädare för programföretaget. Deras uttalanden medför därför inte att programmet strider mot dessa krav.

När det gäller anmälarnas invändningar mot dokumentärens innehåll och utformning i övrigt kan nämnden inte heller finna att det förekommit någon överträdelse av kraven på opartiskhet och saklighet.

Respekt för privatlivet

Granskningsnämnden har förståelse för att programmet kan ha medfört obehag för B. Enligt nämndens mening förekom det dock inga uppgifter om B i programmet som var av intrångskaraktär. Nämnden anser att programmet inte strider mot bestämmelsen om respekt för privatlivet i SVT:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche och Ulrika Hansson efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Rasmus Gedda